

Sammenrivning

Når tørstofindholdet er over 60%, kan græsset rives sammen i store skår.

Fingerriven er mere skånsom end rotor-riven. Den pisker ikke til græsset, men ruller det nænsomt rundt – selvom der køres med op til 25 km i timen. I dag har fingerriven – i modsætning til den velkendte gamle Vicon siderive – fået monteret hjul, så man undgår at få for meget jord med ved sammenrivning. Det er stadig lavteknologi, der er ingen kraftoverføring, der er ingen gear og ingen elektronik, og den koster kun det halve af en tilsvarende rotorrive. Og så der er ikke en masse, der kan gå i stykker og skal renoveres. Kapaciteten på den største fingerrive

med en arbejdsbredde på 12 meter er dobbelt så stor som den største rotorrive

Der er stor risiko for spild ved sammenrivning af tørt materiale. Derfor bør rivning ske tidligt om morgenen, hvor bladene hænger bedre ved på grund af duggen. Det er vigtigt at have en stor kapacitet på riven, så sammenrivning kan gøres færdig, inden duggen forsvinder.

Rivning kan med fordel foregå ad to omgange, hvor skårene ved den sidste rivning lægges sammen, så der er et stort skår til presseren og dermed mindre spild ved pressingen.

■ Sammenrivning – den moderne fingerrive fås både med hjulene på én række og i V-formation som her.

■ Presning – høballe har godt af at stå og tørre, inden de bliver stakket sammen/op, men lad dem ikke stå på marken. Rundballe kan tåle at stå ude, selvom der kommer regn, firkantede baller kun i tørvejr.

Presning

Høet kan presses i baller, når tørstofprocenten er over 86%. Ved hjælp af en »Koster Crop Tester« (eller en mikrobølgeovn) kan man måle tørstof, inden høet presses, og derved undgå mange ærgrelser.

Ballerne skal ikke køres ind og stables i laden, før man er helt sikker på, at de ikke

tager varme. Brande starter hvert år pga. hø, der ikke er helt tørt.

Rundballe kan godt tåle at stå ude uden overdækning, men skal fjernes fra marken, så man ikke ødelægger den nye græsvækst ved at køre rundt i den, når de skal samles ind.

Firkantballe har også godt af at stå ude i godt vejr eller enkeltvist i lade, inden de stables.

Høsilage som nødbremse

Fortvivl ikke hvis vejret driller. Så må man trække i nødbremsen og pakke ballerne ind i wrap i stedet for. De fleste af høets gode

egenskaber som fodermiddel bevares i høsilage, som under alle omstændigheder er bedre foder end hø, der har taget varme.

Kontaktpersoner:

Kvægbrugskonsulent Thorkild Nissen, 40256047, tbn@okologi.dk

Planteavlskonsulent Carsten Markussen, 30627215, cma@okologi.dk

Pjecen er blevet til med støtte fra EU's Landdistriktsprogram.

LAYOUT: WWW.PHTZDK

Med den rigtige timing, de rigtige maskiner og den rigtige håndtering kan det hvert år lade sig gøre at tørre hø direkte på marken – også i større stil

■ Hø er godt foder til køer og kalve.

Hø er godt foder til kvæg

Hø er et gammelt håndværk, som igennem de sidste 50 år gradvist er blevet fortrængt af ensilage. Fordi ensilering ikke er helt så afhængig af vejrlig, lettere lader sig praktisere i stordrift, ikke behøver være under tag og er lettere at bjærge i en ensartet letfordøjelig kvalitet.

Men malkekøerne og kalvene kvitterer for at få velbjærget hø i foderplanen – der er mere sukker, bedre proteinindhold, mere struktur, flere smagsstoffer og bedre pH-værdi i hø end i ensilage.

Græsblandinger til hø

Alle græsblandinger kan bruges til hø, men nogle er bedre end andre, og enkelte er direkte sammensat med henblik på at lave hø.

Rød- og hvidkløver bruges traditionelt som kvælstofsamlere i de økologiske græsblandinger, men de er ikke så velegnede til hø. Rødkløverens tykke saftfyldte stængel er svær at tørre, og hvidkløveren lægger sig meget kompakt i skåret.

Lucerne er langt mere velegnet til hø. Stænglen er hul og stiv. Den tørrer hurtigt og er god til at løfte skåret fra jorden, så der kan komme luft ind. Bladene er små og tørrer

forholdsvis hurtigt. Man kan undgå, at de bliver liggende ude på marken, hvis man følger anvisningerne i denne pjece, for vending, rivning og presning/opsamling.

Græsser med meget sukker og stor bladmasse er svære at tørre. Italiensk rajgræs er ikke nemt at tørre til hø, imens timothe, engsvingel og strandsvingel er velegnede. Urternes duft og smagsstoffer bevares bedre i hø end i ensilage. Kommen, cikorie og vejbred kan konkurrere med græsserne i en græsblanding og er gode til hø.

Frøsalget markedsfører "Multi Energy Lucerne" som er en græsblanding, der er velegnet til hø.

Multi Energy Lucerne

60 % lucerne Creno
10 % timothe Dolina
10 % engsvingel Laura
10 % alm. rajgræs Foxtrot D
10 % alm. rajgræs Polim T

Lucerne er grundstammen i blandingen. Det skal der tages hensyn til ved såning. Frøene skal tildækkes, og jorden skal være kalket, så spiring kan foregå med fugtighed og kalk til rådighed. For at skåne lucernen er det desuden vigtigt ikke at skårlægge for lavt, der bør stå en stub på mindst 6-8 cm.

■ Skårlægning – brug prognose for fortørring af slætgræs på landbrugsinfo.dk.

Skårlægning

Forskellige vejrtjenester laver i dag lokale vejprognoser, som man kan støtte sig til, når der skal vælges skårlægningstidspunkt. På Landbrugsinfo kan man finde "Prognose for skårlægningstidspunkt". Den er udviklet til ensilering, men prognosen er også velegnet til støtte sig til, når man vil lave hø. Prognosen viser forventet lokal nedbør og fordampning fem dage frem. "Prognose for fortørring af slætgræs" findes også på Landbrugsinfo. Den forudsiger tørstofprocent i græsset 36 timer frem ved at kombinere lokale vejrdata med

skårtype, græsblanding, udbyttensniveau, vending og sammenrivning. Prognosen for fortørring er foreløbig begrænset til 36 timer. 1,5 døgn er ikke tilstrækkeligt til at lave lagerfast hø, så her må man supplere med eksempelvis byvejr på DMI eller den lokale på yr.no og lave sin egen lokale prognose.

Når prognosen ser god ud, og duggen er væk, skårlægges græsset. Crimper fremskynder tørringsprocessen, men gør også græsserne mere skøre og spildsomme. Crimper skal derfor bruges nænsomt, så græsserne

ikke smuldrer og tabes. Gummivalser er mest skånsomme.

Brug ikke crimper til lucerne eller lucerneblanding. Lucernen tørrer fint uden crimp-

ning, som vil give risiko for stort spild. Læg skåret så bredt ud som muligt ved skårlægning.

Vending

Vending fremskynder tørring. Græsset løftes fra jorden og kommer til at ligge hulter-til-bulter i stedet for strå-ved-strå, så der kan komme mere luft omkring, og nyt græs kommer op imod sol og vind. Vending kan desuden erstatte crimperen og bryde stænglen.

Vend græsset hyppigt i starten, hvor bladene hænger godt ved. Dag ét kan man godt vende græsset flere gange og køre med mange omdrejninger, så græsset spredes bredt ud på marken. Hvis ikke der bruges crimper, er det vigtigt at få spredt græsset umiddelbart efter skårlægning. Selvom skåret lægges bredt ud ved skårlægning, vil en

vending løfte skåret højere op, fordi græsset kommer til at ligge mere hulter-til-bulter.

Efterhånden som græsset tørrer, skal det behandles mere og mere nænsomt, og når tørstofindholdet kommer over 40%, vendes der så vidt muligt kun på morgenduggen.

Når tørstofindholdet nærmer sig 50%, tørrer græsset bedre og mere skånsomt i små skår. Ved at korte topstangen og køre med lave omdrejninger på venderen, kan man lægge græsset sammen i små skår.

Tørstofprocenten kan måles ved at tørre græsset i ovn, til det ikke mere taber vægt.

■ Vend hyppigt i starten – græsset skal populært sagt ikke røre jorden den første dag